

Posudek k bakalářské práci Ludmily Růžičkové s názvem „Mediální reflexe antikoncepce“

V bakalářské práci se studentka snažila analyzovat, jakým způsobem je ve vybraných českých médiích diskutováno téma antikoncepce. Konkrétně se zajímala o to, jak je antikoncepce ve sledovaných médiích definována, hodnocena, v kontextu jakých dalších témat se v médiích objevuje a jakou roli mají v této mediální diskusi nejrůznější odborníci. Celkem analyzovala 78 článků publikovaných mezi lety 1994 a 2004, které získala vyhledáváním v databázi Národní knihovny podle předem stanovených klíčových slov. Tato databáze jí poskytla články celorepublikových i regionálních periodik. Téměř čtvrtina nalezených článků byla publikována v „Katolickém týdeníku“ a „Anno Domini“. Studium mediálních obsahů vedlo studentku k závěru, že v analyzovaných médiích zaměřených na křesťanskou obec a v ostatních sledovaných médiích probíhají dvě různé mediální debaty, v nichž je antikoncepce definována odlišným způsobem. Obě mediální diskuse se snažila jednak dále prozkoumat, a jednak vzájemně porovnat.

Texty, které získala z databáze Národní knihovny, neobsahovaly žádné články z ženských časopisů, ačkoliv právě v těchto médiích se můžeme setkat s tematikou antikoncepce relativně často. Studentka tuto situaci reflektuje s odkazem na to, že mediální obraz antikoncepce v časopisech pro ženy byl již analyzován v jiných publikacích. Bohužel však nakonec odkazuje pouze k jedné studii a výsledky své vlastní analýzy k výsledkům této studie nijak nevztahuje.

Získaná data se studentka rozhodla analyzovat pomocí techniky otevřeného a axiálního kódování. Bakalářská práce však nakonec seznam získaných kódů ani model vztahů mezi nimi neobsahuje.

Bohužel musím konstatovat, že kvalitní zpracování bakalářské práce by od studentky vyžadovalo větší úsilí, než jaké nakonec bakalářské práci věnovala. Na konečné podobě bakalářské práce se neblaze podepsal i nedostatek času, který si studentka nechala na zásadní přepracování těch částí bakalářské práce, které zkonultovala. Celkově hodnotím odevzdanou bakalářskou práci studentky jako slabou. Na následujících řádcích uvádím hlavní výhrady i ocenění bakalářské práce.

Poznámky ke struktuře, jazyku a grafické úpravě bakalářské práce

Bakalářská práce je členěna standardním způsobem. Obsahuje abstrakt, obsah, úvod, teoretickou část, analytickou část (včetně částí věnované metodě), závěr, seznam literatury, analyzovaných článků a dvě přílohy.

Co se týče jazykové stránky bakalářské práce, musím konstatovat, že práce obsahuje řadu překlepů, formulačních neobratností či pochybení. Z mnohých uvádím například: „...jsem se pokusila ukázat obraz, který je o antikoncepci vytvářen v katolicky orientovaných periodikám.“ (str. 27); „Problematiku sexuality separované od plození je dalším tématem.“ (str. 31); „Tato periodika jsem vybrala jako reprezentanty většinového pohledu na antikoncepci, který je typický pro naši společnost.“ (str. 17).

To, co studentka nazývá seznamem citovaných článků, je ve skutečnosti seznam analyzovaných článků.

Seznam literatury není abecedně seřazen, některé odkazy v něm chybí (např. Charvát 1996) a některé odkazy jsou uvedeny zcela špatně (např. Zamykalová 2006 – kapitola uvedena jako celá kniha).

Odkazy na webové stránky nejsou uvedeny správným způsobem.

V některých případech nejsou uvedeny správným způsobem ani odkazy na odborné publikace (např. poznámka 37 a poznámka 44).

Studentka špatně rozlišuje mezi tím, co patří mezi zdroje dat a mezi literaturu.

Čtení bakalářské práce velmi zneprůjemňuje její ledabylé formátování a nedotažená grafická úprava:

- V textu například vznikají mezery tam, kde být nemají, a naopak chybí tam, kde být mají. V některých částech bakalářské práce, např. v kapitole 4.2., jsou takové chyby téměř na každé stránce.
- Nadpis „Zdroje dat“ není graficky oddělen od ostatního textu jako nadpis.
- Nadpis „Příloha I.“ je formátován úplně jiným způsobem než nadpis „Příloha II.“

Poznámky k teoretické části

V té části práce, která je nazvána „Teoretická část“, zasazuje studentka téma antikoncepce do kontextu mezinárodních smluv; s odkazy na jiné autor(k)y konstatuje aktuální změny v reprodukčním chování, poukazuje na nárůst počtu uživatelů nitroděložní a hormonální antikoncepce, pokles počtu interrupcí a vývoj ve výskytu pohlavních chorob v ČR; s odkazem na jednu diplomovou práci zmiňuje, v jakém kontextu se pojednává o antikoncepci v současných ženských časopisech v ČR; a nakonec uvádí, jakým způsobem je přístupováno k antikoncepci v encyklikách „Humanae vitae“ a „Evangelium vitae“. Lze tedy říci, že studentka prostudovala řadu relevantních textů, vztahujících se k tematice antikoncepce. Bohužel je však nutno také konstatovat, že studentka prokázala velmi slabou schopnost práce s literaturou. Odborné publikace, které ke zkoumané problematice přečetla, používá zpravidla (nikoliv však vždy) tak, že shrnuje jejich obsah a hlavní teze. Tyto však nijak nehodnotí ani následně nepropojuje s vlastní analýzou (viz kapitoly 2.3.1., 2.3.2., 2.3.3. a 2.4.1.). Za účelem absolvování bakalářského studia by však měla studentka prokázat jednak schopnost kritické reflexe přečtených textů, a jednak schopnost práce s odbornou literaturou při vytváření vlastních textů.

Při čtení „teoretické části“ bakalářské práce lze narazit na další problémy, z nichž konkretizují pouze následující:

- V kapitole 2.1. studentka neobratně přeskakuje mezi kontextem USA a ČR.
- Studentka správně zařazuje do „Teoretické části“ své bakalářské práce kapitolu s názvem „Antikoncepce a média“ (kapitola 2.3.). Ta se však proti očekávání skládá pouze ze shrnutí třech publikací. Ty jsou bezpochyby pro bakalářskou práci relevantní, ale studentka by měla odkazy na ně začlenit do své práce tak, aby za jejich pomoci dotvořila vlastní teoretický rámec bakalářské práce, nebo aby bylo alespoň zřejmé, proč se s nimi čtenář/ka na tom kterém místě setkává.
- Kapitola 2.4. s názvem „Antikoncepce a ideová a zájmová hnutí“, která se skládá z podkapitoly 2.4.1. „Komunistická ideologie“ a 2.4.2. „Katolická církev“, nelze brát vážně. Studentka ji uvádí větou: „Do této kategorie zahrnu nejvlivnější ideová hnutí, která ovlivňují současný pohled na antikoncepci v České republice, nejprve se budu věnovat hlavní ideologii komunistického období, poté se zaměřím na názory katolické církve.“ (str. 11) Poté následuje kapitola „Komunistická ideologie“, která je opět naplněna pouhým předstřením obsahu jediné publikace.

Poznámky k analytické části

Již v rámci „teoretické části“ bakalářské práce se ukázalo, že má studentka problém s používáním různých zdrojů informací. V „analytické části“ se tento problém prohlubuje a spojuje s důsledky nedostatečného zvládnutí zvolené metody kvalitativního výzkumu. Čtení a posuzování „analytické části“ nicméně velmi komplikuje fakt, že zde není nijak graficky odlišeno, kdy autorka parafrázuje analyzované články, a kdy se jedná o její vlastní interpretaci dat. Odlišit lze pouze ty části textu, v nichž studentka z článku přímo cituje. Při čtení „analytické části“ tak vzniká někdy až dojem, že dělá studentce problém udržet od

analyzovaných mediálních obsahů odstup, a že místo jejich analýzy tyto obsahy používá jako zdroj informací pro poučení čtenáře/ čtenářky o antikoncepci.

Z mnohých nesrovnalostí, které jsem v „analytické části“ zaznamenala, konkretizují pouze následující:

- Argumentace, které studentka nalézá v médiích zaměřených na křesťanskou obec, nešťastně označuje za „názory katolíků“ nebo „názory katolické církve“ a argumentace, které nalézá v ostatních sledovaných médiích, nešťastně nazývá „názory většinové společnosti“.
- Kapitoly 4.1.1., 4.1.2. a 4.1.3. mají ilustrovat to, jakým způsobem je antikoncepce pojímána a hodnocena v prvním ze dvou souborů analyzovaných článků. Přesto se v žádné z těchto kapitol nevyskytuje jediný odkaz na články, které studentka analyzuje. Z charakteru vět lze však usuzovat na to, že nějaké z analyzovaných článků parafrázuje či cituje, nicméně bez uvedení zdroje. V kapitole 4.1.1., která má poukázat na to, jakým způsobem je antikoncepce v prvním ze dvou souborů analyzovaných článků definována, odkazuje studentka dokonce místo k analyzovaným článkům k definici antikoncepce, která je uváděna ve skriptech pro lékaře.

Závěrečné hodnocení a návrhy pro průběh obhajoby bc. práce

Na závěr lze doplnit, že s většinou bodů z výše uvedené kritiky byla studentka seznámena již v průběhu psaní bakalářské práce (nepředložení kódů a vztahů mezi nimi; nejasná struktura analytických kategorií; špatná práce s literaturou – nekritický přístup, pouhé shrnování obsahů; nejasné oddělování vlastní interpretace od parafrázování analyzovaných textů; nepřijatelnost některých tvrzení/ formulací; nevhodnost označování mediálních obsahů za „názory katolíků“, „názory katolické církve“, „názory většinové společnosti“; překlepy a nedostatky v grafické úpravě textu; apod.). Některé body z výše uvedené kritiky studentce sděleny nebyly, a to sice z důvodu, že mi nebyla studentkou před oficiálním odevzdáním bakalářské práce konečná verze bakalářské práce předložena.

Celkově navrhuji udělit studentce za bakalářskou práci 20 kreditů. Nutno totiž podotknout, že úkol, který si pro svou bakalářskou práci stanovila, patří jednak k časově náročnějším, a jednak ke spíše složitějším. Pozitivně lze na studentčině práci hodnotit zejména to, že si našla a nastudovala určitou část doporučené literatury a samostatně vyhledala a nastudovala i další relevantní literaturu, že sesbírala materiál ke kvalitativní analýze, a že se pokusila o otevřené a axiální kódování sebraných dat.

Pro průběh obhajoby bakalářské práce navrhuji, aby studentka diskutovala svůj postup při provádění kvalitativní analýzy – volbu kódů, jejich změny, model vztahů, apod. Dále navrhuji, aby studentka při obhajobě srovnala, v čem se v její analýze dvě identifikované diskuse od sebe vzájemně lišili, a v čem si byly naopak podobné. Na obhajobě by měla studentka prokázat schopnost kritického myšlení a analytického přístupu ke studované problematice.